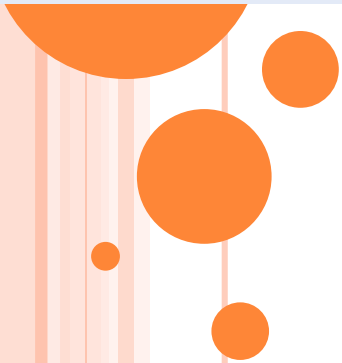

**Дисципліна:
«ОРГАНІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНИХ
ПОДОРОЖЕЙ»**

**Викладач: д.е.н., доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності, готельно-
ресторанної справи та туризму
Головня Олена Михайлівна**

ТЕМА 7.

ТУРИСТИЧНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ
PRO
АВТОМОБІЛЬНИМ ТРАНСПОРТОМ

ПЛАН

1. Особливості туристичних перевезень автомобільним транспортом в умовах сьогодення

ЛІТЕРАТУРА

- Абрамов В. В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Організація туризму» («Організація туристських подорожей») (для студентів денної та заочної форм навчання – Туризм). Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 123 с.
- Гуменюк Г.М. Організація туристичних подорожей: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2014. 364 с.
- Грабар М. В. Перспективи розвитку автомобільного туризму в умовах наслідків COVID-19 / М. В. Грабар // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 3. - С. 13-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_3_4.

1. Особливості туристичних
перевезень автомобільним
транспортом в умовах сьогодення

○ Автобусний транспорт забезпечує перевезення туристів на великі відстані (за розкладом або поза ним) та одноденні екскурсійні поїздки. Автобуси використовують і для організації трансферу, а також на внутрішньо маршрутному пересуванні туристів у країні перебування.

○ У порівнянні з іншими видами транспорту, автомобільний відрізняється низкою техніко-економічних особливостей, які можуть бути систематизовані у переваги й недоліки.

○ Головними перевагами автомобільного транспорту є такі:

1. Висока ступінь мобільності і маневрування.
2. Добра видимість з транспортного засобу й можливість єднання з оточуючим середовищем.
3. Невисокі тарифи при перевезеннях туристів на короткі і середні відстані.

- Легковий автомобіль є найбільш поширеним транспортним засобом пересування.
- У туристичній галузі легковий автомобіль найчастіше використовується з метою: трансферу; перевезення туристів від готелів до об'єктів показу і назад; виконання ділових поїздок; пересування в подорожі; відпочинку і розваг.
- На сьогоднішній день у світовій туристичній практиці склались різні види автотуризму.

- Автобусний туризм належить до популярних і недорогих видів туризму і тому користується великою популярністю серед туристів у різних країнах.
- Автобусний транспорт забезпечує перевезення туристів на великі відстані (за розкладом або поза ним) та одноденні екскурсійні поїздки.
- Автобуси використовують і для організації трансферу, а також на внутрішньо маршрутному пересуванні туристів у країні перебування

- В сучасних умовах туристична сфера ставить якісно нові вимоги щодо автотранспортних перевезень, зокрема щодо видів, тривалості, швидкості, умов безпеки, комфорту тощо.
- В зв'язку з цим постає завдання наукового аналізу взаємодії автотранспорту та туризму стосовно видів та форм організації перевезень, вдосконалення транспортно-технологічних процесів, стосунків туристичних та автотранспортних підприємств

Перевагами використання автомобільного транспорту (в першу чергу) автобусу як туристичного транспортного засобу є:

- зручність і доступність у використанні, що виражається у ціні на перевезення і невисоких капітальних затратах;
- не пов'язаний з певними лініями руху, створює умови для контакту з довкіллям і є можливості зупинок в дорозі;
- практичний, не потребує особистої ініціативи для резервування місць та використання додаткових транспортних засобів (перевезення «від дверей до дверей» на відміну від інших транспортних засобів);
- комфортний для сидіння і спостереження за навколишнім середовищем.

Недоліками автомобільного транспорту, при його використанні в туризмі є:

- □ автобуси та автомобілі використовуються для перевезень туристів на короткі відстані і мають невисоку пасажиромісткість;
- □ небезпечний транспортний засіб, з точки зору підвищеного рівня аварійності та забруднення довкілля;
- □ невисока експлуатаційна швидкість;
- □ невисокий рівень забезпечення життєдіяльності під час тривалих подорожей.

Автомобільні перевезення на міжнародному рівні регулюються наступними нормативно-правовими документами:

- Женевська «Конвенція про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу» (1.04.1973 р.),
- Гаазька декларація з туризму (1989 р.),
- Шенгенська угода для членів Євросоюзу.
- В європейських країнах, у США та Канаді діє «Положення про ліцензування перевезення автомобільним транспортом пасажирів і вантажів у міжнародному сполученні».
- Також використовуються положення Європейської угоди про нерегулярні міжнародні перевезення пасажирів автобусами, що була прийнята у м. Дубліні 26 травня 1982 р.

- Міські і приміські автобуси – використовуються як громадський транспорт для перевезення пасажирів у межах міста і в приміській зоні.
- Трансферні – здійснюють організовані перевезення туристів від великих транспортних вузлів до готелів і назад. Для трансферу використовуються автобуси покращеного туристського комплектування з м'якими сидіннями, великими багажними відділеннями.
- Спеціальні – для перевезення пасажирів по льотному полю аеропортів від терміналу до літака і назад. Кількість місць – до 200 чоловік.

- Екскурсійні автобуси – здійснюють перевезення туристів у туристичних центрах. Частину об'єктів екскурсійного показу туристи можуть оглядати безпосередньо з автобуса у ході екскурсії, наприклад, при оглядовій екскурсії. Деякі дворівневі автобуси мають м'який дах другого ярусу, що складається, який закривають в випадку негоди. Зазвичай, екскурсійні автобуси відрізняються підвищеною комфортністю, м'якими сидіннями, великими панорамними вікнами, наявністю радіопідсилювача з мікрофоном для екскурсовода, який займає спеціальне місце поряд із водієм.

- Автобуси для далеких рейсів поділяються на рейсові і чартерні.
- Рейсові автобуси призначені для регулярного перевезення пасажирів і туристів за встановленим маршрутом і розкладом, незалежно від кількості пасажирів.
- Чартерні автобуси здійснюють перевезення пасажирів (найчастіше туристів) на замовлення. Якщо туристична фірма регулярно здійснює відправлення туристів по будь-якому автобусному турі, то такий чартерний рейс виконується за точним розкладом і досить часто має проміжні зупинки у тому чи іншому напрямку руху

- Автобус як туристичний транспортний засіб найвигідніший під час короткочасних туристичних поїздок, міських оглядових екскурсій, поїздок пам'ятними місцями, групових туристичних подорожей з різною метою, подорожей для участі у спеціальних заходах. Туристичні фірми використовують автобуси для відвідування туристами концертів, спортивних та культурних заходів, обслуговування конгресів, ярмарків, виставок. Фактично це – єдиний транспортний засіб для виконання так званих трансфер-перевезень туристів на відрізках маршруту: летовище – готель – летовище, вокзал – готель – вокзал.

- Можна виділити два способи організації нерегулярних перевезень туристів:
- 1. Туристична фірма розроблює певний автобусний тур і доручає перевезення транспортній організації, яка організує перевезення за даним маршрутом, виконує технічне обслуговування рейсу.
- 2. Туристична фірма орендує автобус у транспортній організації (або приватної особи) і сама організує перевезення. Проте у даному випадку така фірма повинна мати ліцензію на здійснення перевезень пасажирів у міжнародному напрямі, необхідні дозволи й т. ін.

Зокрема, Європейською угодою про нерегулярні міжнародні перевезення пасажирів автобусами (ASOR), що була прийнята у Дубліні 26 травня 1982 р., передбачена така класифікація перевезень:

- - перевезення «маятникові» – перевезення групи пасажирів, що здійснюються у визначений термін з території однієї держави до місця тимчасового перебування на території іншої держави з подальшим поверненням групи автобусом того ж перевізника в державу їх початкового від'їзду;
- - перевезення «із зачиненими дверима» – перевезення однієї і тієї ж групи пасажирів одним автобусом на протязі всієї подорожі та доставка їх назад на місце відправлення;
- - «човникові перевезення» – перевезення заздалегідь сформованої групи пасажирів із одного пункту відправлення в один пункт прибуття. При виконанні човникових перевезень заборонено брати нових пасажирів і висаджувати людей на маршруті;
- - перевезення до місця призначення – перевезення, при яких пасажирів висаджують у місці призначення, транспортний засіб йде назад порожнім

2. Організація автомобільного туризму власним транспортом

- Зараз активно почав розвиватися популярний у Європі вид туризму, а саме караванінг, або подорож з використанням кемперів (будинків на колесах).
- – *караванінг* – вид туристичного відпочинку на каравані або автомобілі типу «будинок на колесах» (“motorhome”) зі спеціально обладнаним для житла кузовом або причепом;
- – *кемпінг* – спеціалізований засіб розміщення, призначений для розміщення караванерів та обладнаний місцями стоянки з підведенням електрики, місцями для забору води та зливу відходів, стаціонарним санітарним вузлом, а також місцями для наметів або будиночків легкого типу (бунгало).

- Всі автобудинки можна розділити на кілька груп. Самим маневреним видом вважається кастенваген, що представляє собою на вигляд звичайний мінівен, в салоні якого є все необхідне для того, щоб турист відчував себе комфортно. У ньому можна жити, готувати їжу, спати, дивитися телевізор.
- При цьому купувати такий автомобіль тим, хто звик подорожувати великою компанією або родиною не варто. Як правило, вони розраховані на двох або чотирьох чоловік, мають низьку теплоізоляцію, а також майже не підготовлені до зими.
- Зате такий автомобіль можна використовувати кожен день, незалежно від того, коли ви їсте ви у відпустку, або за продуктами в розташований неподалік магазин. Зовні мінівени нічим не відрізняються від заводських моделей.

Ihre Handler Mobile GmbH

Кастенваген, виробник: Німеччина, рік випуску 2022, ціна близько 60 тис. євро

- Не менш популярним серед кемперів є алькови будинку на колесах. Їх відмітною особливістю є надбудова над кабіною водія, в якій розташовується двоспальне ліжко. На відміну від свого «колеги» такий фургон прекрасно підійде для подорожей в будь-яку пору року, дозволяє подорожувати в компанії до 7 осіб, а також має різноманітність модифікацій. Але є і недоліки: погана аеродинаміка, підвищена витрата палива.
- Існують ще й напівінтегрована будинки на колесах, який відрізняються від альковах тільки конструкцією і через відсутність надбудови над кабіною, можуть вмістити не більше 5 осіб. Зате

- Але для найвимогливіших клієнтів компанії-виробники готові запропонувати особливий варіант - інтегровані будинку на колесах. Ексклюзивний дизайн і бажання догодити клієнтам, спричиняє появу на автодорогах унікальних автомобілів. Але вартість такого задоволення непомірно висока.

- *Караванізація* – більш популярна та приваблива туристична діяльність, ніж будь-коли раніше серед європейців, адже автомобільний туризм загалом та караванінг зокрема внаслідок впливу Covid-19 сприяють дотриманню нових правил і норм життєдіяльності.
- Подорожуючи на власному або орендованому автотранспорті, турист мінімізує контакти з іншими особами порівняно з використанням авіаперельотів, залізничних або автобусних перевезень. Такий вид туризму сприяє дотриманню соціальної дистанції та водночас психологічному комфорту туриста, що висувається на перший план.

- *Кемпінги* – це одна зі складових частин караванінгу. За підрахунками, туристи, які подорожують в автобудинках, провели 50 млн. ночей, не зупиняючись у кемпінгах. Близько 40 млн. одноденних поїздок без ночівель доповнюють загальну картину. Таким чином, туристи, які віддають перевагу одноденним поїздам і ночівлі на стоянках для автобудинків, принесли в галузь 3,33 млрд. євро. Отже, загальний товарообіг у сегменті кемпінгів у Європі склав 15,93 млрд. євро.

- Сьогодні в країнах Заходу пальму першості так і продовжують утримувати німці, також до них приєдналися британці та голландці. Караванінг уже давно став окремою культурою, тобто культурою людей, які люблять незалежність і свободу. Це не лише один із видів туризму – це новий вид сприйняття світу. Караванери не резервують готелів, не переймаються проблемою квитків на транспорт. Це люди, які обожають рух і відчуття повної свободи, невідмовляючи собі в гарячій воді, їжі та предметах повсякденного вжитку. Адже стандартне наповнення сучасного кемпера – туалет, душ, холодильник, система опалення, плита для готування їжі, контейр для води. Вибагливі клієнти, окрім цієї базової комплектації, можуть отримати й міні-бар, облаштовані меблі, інтегрований куток, тенти на кріплення мотоцикла чи велосипеда.

- Північна Америка – це провідний ринок прокату транспортних засобів, за нею йдуть Азіатсько-Тихоокеанський регіон та Європа. За даними Асоціації подорожей США, кількість внутрішніх туристичних автомобільних поїздок у 2018 р. становила 1 821,2 млн., очікується, що до 2022 р. вона сягне понад 1 900 млн

- На основі інформації, яку надають члени Європейської Федерації караванінга, встановлено, що обіг коштів у галузі продажів кемперів і додаткового устаткування для будинків на колесах склав 12,4 млрд. євро.
- Нова техніка становила 5,56 млрд. євро, старі машини – 5,04 млрд., аксесуари і додаткове обладнання – 1,16 млрд., сервіс та обслуговування – 0,63 млрд. євро.
- Таким чином, товарообіг у галузі караванінгу в Європі становить 28,33 млрд. євро.

- Перелік єврокемпінгів можна шукати за країною або за темою (кемпінги для зимових видів спорту; ті, що підходять для караванів із собакою; прибережні кемпінги; кемпінги для інвалідів; маленькі кемпінги).
- Так, наприклад, на порталі “[Camping.info](http://camping.info)” доступно більше 23 072 кемпінгів по всій Європі. У 2019 р. кемпінги в Німеччині були найдешевшими, адже коштували близько 30 євро за ніч. Середні ціни ночівлі у кемпінгах ЄС для двох дорослих та однієї дитини, включаючи місце для паркування та комунальні послуги, наведені на рис. 1.

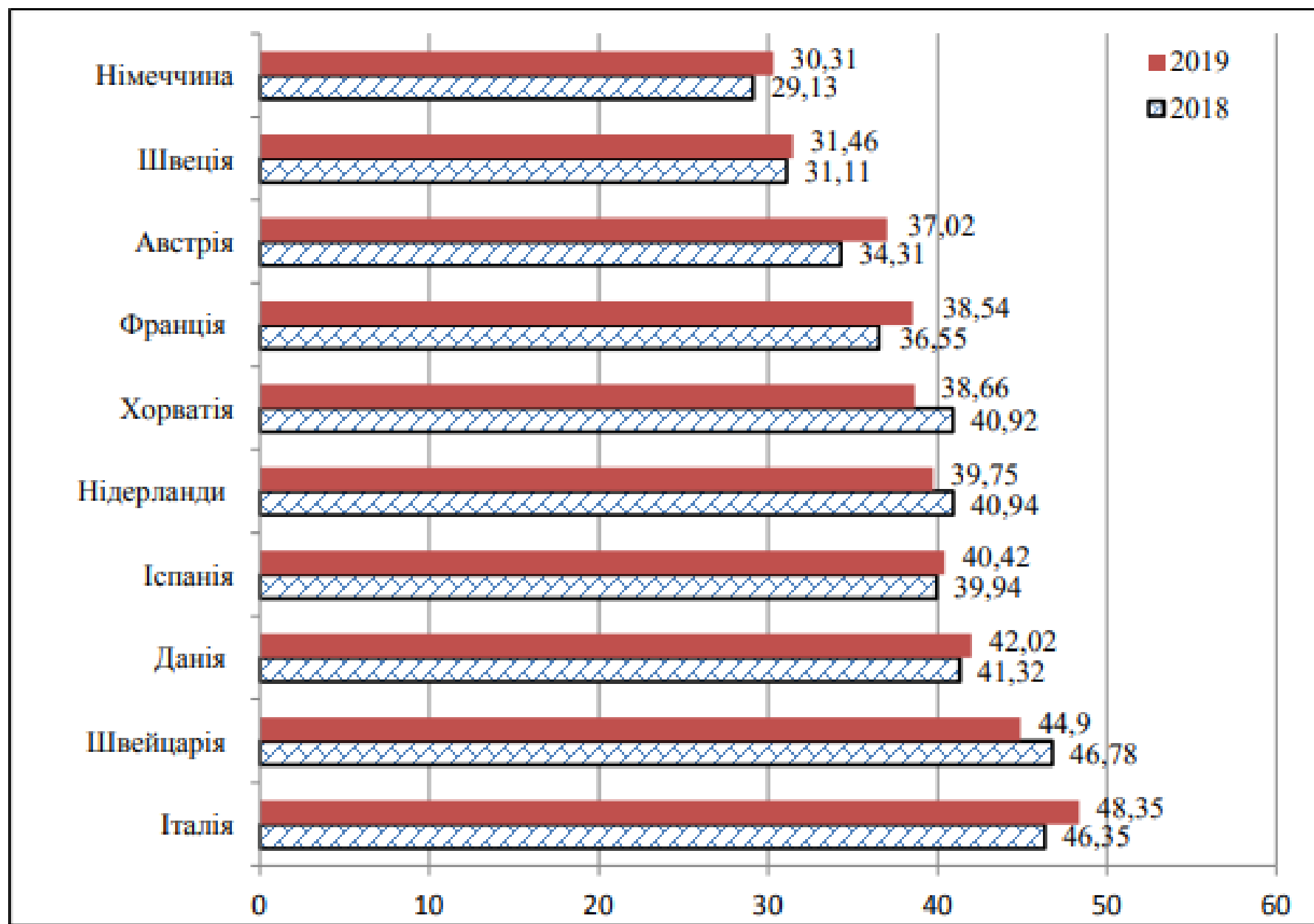

Рис. 1. Середні ціни кемпінгу у Європі у 2018–2019 рр. [6]

- У США туристичні послуги з оренди транспортних засобів існують по всій країні. Великі компанії з оренди автомобілів мають свій автопарк майже у всіх великих містах. Розмір автопарку залежить від кількості туристів, які вважають за краще взяти напрокат автомобіль на місцевому рівні, та кількості іноземців, які відвідують місто

- Ринок оренди туристичних транспортних засобів консолідований, і на ньому домінує декілька компаній, таких як “Enterprise Holdings Inc”, “Hertz Global Holdings Inc”, “Avis”, “Europcar Mobility Group”, “Sixt SE”, “Budget”.
- Компанії розширюють свій асортимент. Наприклад, “Avis Budget Group” додала 6 000 автомобілів “Peugeot”, “Citroën” та “DS” до свого автопрокату в Європі. Ці транспортні засоби можуть експлуатуватися серед брендів “Avis” та “Budget” в Австрії, Бельгії, Чехії, Франції, Німеччині, Італії, Люксембурзі, Нідерландах, Португалії, Іспанії, Швейцарії та Великобританії, а також щодо бренду “Maggiore” в Італії. “Hertz Europe” запустив безкоштовний мобільний Wi-Fi та інші ексклюзивні переваги для кваліфікованого прокату автомобілів у понад 200 місцях по всій Європі

- Онлайн-бронювання туристичних транспортних засобів збільшується в усьому світі через зростання використання смартфонів та збільшення кількості користувачів віком від 25 до 34 років, які віддають перевагу бронюванню прокату автомобілів через онлайн-канали.
- Нині онлайн-бронювання також виконує завдання, такі як перевірка документів орендодавця, пропонування орендодавцю інформації про автомобіль, забирання орендованого автомобіля в певному місці, підписання договорів електронним підписом та безготівкові послуги транзакцій.
- Крім того, воно надає додаткові засоби для контролю роботи, експлуатації та обслуговування автомобіля в режимі реального часу. Такі особливості – це величезні переваги для водіїв та керівників автопарку, що дають їм змогу краще та ефективніше визначати ризики й вчасно вдосконалювати свої послуги з прокату

○3. Розвиток мережі шляхів автомобільного сполучення та її роль у зміцненні туристичного потенціалу України

- Загальна довжина автодоріг в Україні становить близько 170 тис. км, у тому числі з твердим покриттям – понад 97 %. На 1000 км² припадає близько 281 км автошляхів. Будучи більшою за площею від найбільших європейських країн Франції та Німеччини, Україна має, відповідно, у 5,6 та в 3,8 разу менше автомобільних доріг. Якщо ж брати до уваги їх щільність, то наша держава залишається далеко позаду.

- За цим показником Україну випереджають не лише країни Західної Європи, але й наші східноєвропейські сусіди: Угорщина – 1715,8 км/тис. км², Польща – 1355,9, Словаччина – 893,1, Румунія – 834, Молдова – 374,7 [3]. Вищою щільність автодоріг є і в азійських країнах, які активно розвивають туризм: Туреччині – 547,7 км/тис. км², Малайзії – 299,3, Таїланді – 350,9.

Порівняння показників забезпеченості автошляхами та розвитку туризму
в деяких країнах світу *

Країна	Площа, тис. км ²	Довжина автошляхів, тис. км	Щільність автошляхів, км/тис. км ²	Кількість туристів, млн. осіб	Надходження від туризму, млрд. дол. США
Австрія	603,7	169,4	280,6	25,4	5,8
Бельгія	312,6	424,0	1355,9	13,0	11,8
Велика Британія	93,0	159,5	1717,8	8,8	6,0
Венесуела	78,9	128,5	1628,8	6,6	7,7
Франція	551,6	951,5	1749,1	79,3	55,6
Німеччина	357,0	644,5	1805,3	24,9	40,0
Італія	307,6	681,2	1349,5	57,3	61,6
Японія	301,2	487,7	1618,7	42,7	45,7
Нідерланди	779,4	426,9	547,7	25,0	22,0
США	329,7	98,7	299,3	22,1	15,3
Швейцарія	513,1	180,0	350,9	14,6	17,7

- Завдяки рівнинному рельєфу територія України вкрита мережею автошляхів більш-менш рівномірно (табл. 2). Найбільшу довжину автодоріг мають Харківська, Вінницька, Дніпропетровська, Полтавська та Київська області. Найменшу – Чернівецька, Закарпатська та Івано-Франківська. Найвищою щільністю автодоріг вирізняються Львівська, Тернопільська, Вінницька, Чернівецька та Хмельницька області. Помітно меншими є ці показники в південних областях України, Луганській та Чернігівській областях.

- В умовах високого транзитного потенціалу, яким володіє Україна, розвиток транспортної мережі міг би сприяти прискоренню інтеграції нашої держави в міжнародний економічний простір, а також збільшенню потоків іноземних туристів.
- У подальшому розвитку і зміцненні цих зв'язків зацікавлені всі учасники транспортно-комунікативних процесів. У зв'язку з цим в Європі та Азії ведеться створення системи транспортних коридорів, в якій українські магістралі відіграють важливу роль. Територією України позначено проходження ділянок міжнародних транспортних коридорів, які співпадають з основними магістралями міждержавного та національного значення.
- Це мають бути швидкісні магістралі міжнародного класу. Їх створення має суттєво поліпшити транспортне обслуговування, сприяти соціально-економічному розвитку прилеглих територій і, разом з тим, відіграти значну роль у подальшому розвитку туризму.

- Проте наразі ці дороги не відповідають європейським стандартам за багатьма критеріями: зокрема, за швидкістю пересування, наявністю комплексних пунктів сервісного обслуговування, технічною та медичною допомогою, оснащеністю телекомунікаційними засобами.

- Під час проектування дороги, в залежності від найбільшої перспективної годинної інтенсивності дорожнього руху, визначається її категорія.
- Дороги I і II категорій передбачають наявність чотирьох і більше смуг руху та пересування на високій швидкості. Їх технічні параметри найбільше відповідають сучасним європейським і світовим вимогам до автомагістралей і становлять всього 15,6 тис. км, тобто 9,2% загальної довжини.
- Найбільша частка таких доріг у Київській – 16,7%. Гірше за всіх забезпечені сучасними дорогами I і II категорій Кіровоградська область – 4,0%, Чернігівська – 4,1%, Вінницька – 4,9%, Сумська – 5,0 % і Полтавська – 5,4%.

